

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 20.11.2025 r.
COM(2025) 801 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Europejska strategia szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości na lata 2025–2030
Tworzenie środowiska sprzyjającego realizacji strategii CyfrowaSprawiedliwość@2030**

1. Strategia szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości na lata 2025–2030¹

Cyfryzacja oraz absorpcja rozwiązań opartych na sztucznej inteligencji (AI) mają kluczowe znaczenie dla budowania zdolności administracji publicznej w UE do świadczenia efektywnych usług publicznych wysokiej jakości w sposób racjonalny pod względem kosztów². Dotyczy to również przedmiotowej dziedziny, ponieważ transformacja cyfrowa może zwiększyć skuteczność i jakość systemów wymiaru sprawiedliwości oraz sam dostęp do wymiaru sprawiedliwości.

Kraje, które mają skuteczne systemy wymiaru sprawiedliwości, gwarantują dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz zapewniają wysoką jakość i przejrzystość wymiaru sprawiedliwości, mają większe szanse na przyciągnięcie inwestycji. Cyfryzacja i sztuczna inteligencja mogą zatem przyczynić się do wzrostu gospodarczego i większej konkurencyjności gospodarek UE³. Jakość wymiaru sprawiedliwości można poprawić, jeśli przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości będą skupiać się na swoim podstawowym obowiązku, jakim jest wymierzanie sprawiedliwości, a do powtarzalnych zadań natury technicznej będą wykorzystywane narzędzia cyfrowe. Cyfryzacja może przyspieszyć i uprościć dostęp do wymiaru sprawiedliwości, który stanie się przez to bliższy zarówno obywatelom, jak i przedsiębiorstwom. Ważne jest również, aby wymiar sprawiedliwości był odporniejszy na kryzys, co pokazała pandemia COVID-19. Kluczową rolę cyfryzacji potwierdzono w przyjętym przez Radę Europejską nowym ładzie na rzecz europejskiej konkurencyjności⁴ oraz w [wytycznych politycznych przewodniczącej Ursuli von der Leyen na lata 2024–2029](#)⁵.

Strategia Komisji zatytułowana *CyfrowaSprawiedliwość@2030*⁶ ma na celu przyspieszenie cyfryzacji systemów wymiaru sprawiedliwości w UE do 2030 r. W praktyce oznacza to wspieranie wdrażania narzędzi cyfrowych w wymiarze sprawiedliwości w celu poprawy efektywności, a także umożliwienie państwom członkowskim uczenia się od siebie nawzajem w zakresie opracowywania i wykorzystywania narzędzi i infrastruktury cyfrowej. Do 2030 r. wszyscy przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości, przedsiębiorstwa i osoby fizyczne powinni mieć łatwy dostęp online do całego prawodawstwa i orzecznictwa. Przewiduje się również, że każde państwo członkowskie będzie dążyło do stworzenia cyfrowego punktu kompleksowej obsługi, który umożliwi wszystkim osobom fizycznym, w tym osobom z niepełnosprawnościami, nawiązanie kontaktu z sądami, udział w rozprawach oraz wszczęcie i posuwanie naprzód postępowania sądowego w dowolnym momencie i z dowolnego miejsca. Znacznie zwiększy to dostęp do wymiaru sprawiedliwości, a jednocześnie obniży koszty.

¹ Strategia ta stanowi kontynuację poprzednich strategii. Szkolenie przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości w zakresie dorobku prawnego UE pozostaje niezmiennie istotne dla zapewnienia skutecznego stosowania prawodawstwa UE w sprawach cywilnych i karnych oraz przestrzegania praw podstawowych w praktyce. Strategia ta opiera się na dowodach pochodzących z unijnej tablicy wyników wymiaru sprawiedliwości, sprawozdaniach w sprawie szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości oraz podsumowaniu wyników szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości w latach 2021–2024, jak przedstawiono w towarzyszącym dokumencie roboczym służb Komisji. Uwzględnia ona oceny potrzeb przeprowadzone z udziałem odpowiednich zainteresowanych stron, między innymi podczas konferencji Komisji poświęconych szkoleniu kadr wymiaru sprawiedliwości w [2023](#) i [2024](#) r.

² Przyszłość europejskiej konkurencyjności: [raport Mario Dragiego](#), s. 67.

³ COM(2025) 30, [Kompas konkurencyjności dla UE](#), s. 7.

⁴ Rada UE (838/24), Deklaracja budapeszteńska w sprawie nowego ładu na rzecz europejskiej konkurencyjności, s. 1.

⁵ Wybór Europy – [Wytyczne polityczne na następną kadencję Komisji Europejskiej 2024–2029](#), s. 6.

⁶ COM(2025) 801 – *CyfrowaSprawiedliwość@2030*.

Aby można było wykorzystać ten potencjał, przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości muszą nabyć odpowiednie umiejętności, wiedzę oraz świadomość. Szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości ma tutaj zasadnicze znaczenie i jest kluczowym czynnikiem umożliwiającym realizację tej wizji strategii CyfrowaSprawiedliwość@2030⁷, eliminującym luki w umiejętnościach cyfrowych, co podkreślono w raportach Dragiego⁸, Letty⁹ i Niinistö¹⁰. W opracowanej przez Radę strategii na rzecz europejskiej e-sprawiedliwości na lata 2024–2028¹¹ podkreślono, że transformacja cyfrowa wymiaru sprawiedliwości musi obejmować upodmiotowienie cyfrowe użytkowników i budowanie ich zdolności oraz że należy zwrócić szczególną uwagę na szkolenia dla przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości.

Aby wesprzeć realizację celów strategii CyfrowaSprawiedliwość@2030, w niniejszej strategii szkolenia kadr apeluje się o konkretne środki służące promowaniu środowiska wspierającego podnoszenie kwalifikacji przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości w zakresie korzystania z cyfrowych narzędzi i infrastruktury, poszerzanie znajomości materialnego i proceduralnego prawa Unii i prawa krajowego dostosowanego do potrzeb gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego oraz pogłębianie zrozumienia potrzeby cyfryzacji. Głównym elementem tego procesu jest zapewnienie przedstawicielom zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości umiejętności potrzebnych im do korzystania z nowych technologii¹². Zgodnie z konkluzjami Rady w sprawie wykorzystywania sztucznej inteligencji w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości¹³ wzywa się organizatorów szkoleń do opracowania odpowiednich szkoleń i upodmiotowienia cyfrowego przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości, tak aby radzili sobie oni z cyfryzacją systemów wymiaru sprawiedliwości, w szczególności z wykorzystaniem AI w tej dziedzinie.

2. Cele

2.1. Umiejętności cyfrowe

Europa potrzebuje nowego podejścia do umiejętności¹⁴. Dlatego Komisja Europejska wprowadziła unię umiejętności¹⁵ – plan mający na celu zapewnienie, by wszyscy Europejczycy mogli zdobyć solidne umiejętności podstawowe, podnosić i zmieniać kwalifikacje przez całe życie oraz nabywać wszystkie podstawowe i zaawansowane umiejętności cyfrowe niezbędne do pełnienia danych ról¹⁶. Przyjęła również program polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie”¹⁷, w którym określono, że do 2030 r. 100% kluczowych usług publicznych powinno być świadczonych przez internet.

⁷ Konkluzje Komisji Europejskiej i polskiej prezydencji w oficjalnej kronice z posiedzenia ekspertów w Warszawie w ramach polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej – Nowe wyzwania związane z rozwojem AI oraz e-komunikacją w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości (19–20 maja 2025 r.).

⁸ Przyszłość europejskiej konkurencyjności: [raport Mario Dragiego](#) s. 36–37.

⁹ [Znacznie więcej niż rynek](#), s. 47, 21–22.

¹⁰ [Razem bezpieczniej – Wzmocnienie gotowości cywilnej i wojskowej Europy](#) s. 78.

¹¹ [Europejska strategia w dziedzinie e-sprawiedliwości na lata 2024–2028](#) (C/2025/437), pkt 52.

¹² Przyszłość europejskiej konkurencyjności: [raport Mario Dragiego](#) s. 36–37.

¹³ [Konkluzje Rady w sprawie wykorzystywania sztucznej inteligencji w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości](#) (16593/24), pkt 19.

¹⁴ Przyszłość europejskiej konkurencyjności: [raport Mario Dragiego](#) s. 36–37.

¹⁵ [COM\(2025\) 90 final, komunikat Komisji „Unia umiejętności”](#), s. 4.

¹⁶ [COM\(2022\) 28 final, Europejska deklaracja praw i zasad cyfrowych w cyfrowej dekadzie](#), s. 3.

¹⁷ Cyfryzacja usług publicznych w [cyfrowej dekadzie Europy: cele cyfrowe na 2030 r. | Komisja Europejska](#), s. 4.

W komunikacie Komisji Europejskiej w sprawie usprawnienia europejskiej przestrzeni administracyjnej (ComPact)¹⁸ przewidziano konkretne środki w celu promowania zrównoważonego i skutecznego wykorzystywania powstających technologii oraz podnoszenia umiejętności cyfrowych pracowników sektora publicznego.

Aby osiągnąć te cele, wszyscy przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości muszą zdobyć niezbędne kompetencje w zakresie technologii informacyjnej i sztucznej inteligencji¹⁹. Powinni oni potrafić skutecznie korzystać z narzędzi cyfrowych – w tym z AI – oraz z infrastruktury cyfrowej, a także umiejętnie stosować cyfrowe procedury oraz korzystać z narzędzi transgranicznych, w tym ze zdecentralizowanego systemu informatycznego ustanowionego rozporządzeniem (UE) 2023/2844²⁰. Ponadto powinni mieć możliwość transgranicznego dostępu do cyfrowych baz danych oraz zarządzania wpływem cyfryzacji na postępowania sądowe. Powinny być w stanie zarządzać sprawami w formie cyfrowej odpowiednio do swoich powinności zawodowych, tj. prawidłowo oceniać, przekazywać i przetwarzać dokumenty cyfrowe oraz należycie wykorzystywać wideokonferencje z zapewnieniem poszanowania praw oraz gwarancji procesowych dla podejrzanych, oskarżonych, osób, których dotyczy wnioski o europejski nakaz aresztowania, oraz ofiar przestępstw, a także zapewniać dostępność dla osób z niepełnosprawnościami oraz poszanowanie wymogów w zakresie ochrony danych. Ponieważ wiele czynności procesowych jest przygotowywanych przez pracowników sądu lub wymaga ich udziału, pracownicy ci powinni również korzystać z regularnych szkoleń w zakresie umiejętności cyfrowych. Szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości powinno także wyposażać specjalistów w umiejętności korzystania z systemów cyfrowych, które poprawiają dostęp dzieci do wymiaru sprawiedliwości i ochrony sądowej, a jednocześnie zabezpieczają przysługujące dzieciom prawo do uczestnictwa.

Systemy szkolenia powinny szybciej ewoluować w reakcji na zmieniające się potrzeby w zakresie umiejętności oraz powstające luki w umiejętnościach wynikające z rozwoju technologicznego, który wpływa na systemy wymiaru sprawiedliwości. Szkolenia powinny umożliwiać przedstawicielom zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości dostosowanie się do zmieniającego się otoczenia prawnego oraz zmniejszać luki w umiejętnościach cyfrowych. Do sprostania wyzwaniom związanym z transformacją cyfrową niezbędna jest skuteczna współpraca między przedstawicielami zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości, ekspertami w dziedzinie IT i właściwymi organami.

Szkolenia powinny również umożliwiać przedstawicielom zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości podniesienie wydajności dzięki wykorzystaniu narzędzi AI. Jednocześnie powinny promować skuteczne i odpowiedzialne wykorzystywanie narzędzi AI w wymiarze sprawiedliwości, zgodnie z ramami prawnymi UE. Wdrażający systemy AI przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości oraz inni pracownicy administracji sądowej powinni posiadać gruntowną wiedzę na temat tego, jak skutecznie i odpowiedzialnie korzystać z narzędzi AI w ich odpowiednich środowiskach pracy. W inicjatywach szkoleniowych należy

¹⁸ COM(2023) 667 final, [Usprawnienie europejskiej przestrzeni administracyjnej \(ComPact\) – Komisja Europejska](#).

¹⁹ Konkluzje Komisji Europejskiej i polskiej prezydencji w oficjalnej kronice z posiedzenia ekspertów w Warszawie w ramach polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej – Nowe wyzwania związane z rozwojem AI oraz e-komunikacją w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości (19–20 maja 2025 r.).

²⁰ Rozporządzenie (UE) 2023/2844 w sprawie cyfryzacji współpracy sądowej i dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych i handlowych o charakterze transgranicznym oraz współpracy wymiarów sprawiedliwości i dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych o charakterze transgranicznym oraz zmieniające niektóre akty w tych dziedzinach.

priorytetowo potraktować rozwój kompetencji w zakresie AI oraz umiejętności potrzebnych do zrozumienia, oceny i odpowiedniego stosowania narzędzi AI. Obejmuje to pełną świadomość korzyści, ograniczeń i nieodłącznego ryzyka, a także zapewnienie zgodności z obowiązującymi ramami prawnymi.

Wdrożenie elektronicznego składania dokumentów sądowych wiąże się z koniecznością przeszkolenia pracowników administracji sądowej w zakresie skutecznego funkcjonowania systemów elektronicznego składania dokumentów i zapewnienia ich pełnego wykorzystania²¹. Pracownicy muszą być dobrze przeszkoleni, aby potrafili prawidłowo zarządzać danymi sądowymi, na przykład na potrzeby publikacji orzeczeń sądowych w internecie i udostępniania takich informacji w ustrukturyzowanym, nadającym się do odczytu maszynowego i gotowym do pobrania formacie, który następnie posłuży także do przekazania tych informacji do europejskiej przestrzeni danych prawnych. Aby umożliwić zrozumienie interakcji między systemami a danymi, szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości powinno obejmować zagadnienie interoperacyjności. W działaniach tych można wykorzystać prace nad utworzeniem Akademii Interoperacyjnej Europy²² w kontekście rozporządzenia 2024/903 (akt w sprawie Interoperacyjnej Europy). W celu poprawy umiejętności cyfrowych wykorzystywanych przez przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości przy wykonywaniu ich obowiązków (lub „e-warsztatu sędziego”) tematy szkoleń powinny obejmować elektroniczne zarządzanie sprawami, elektroniczne zarządzanie salami rozpraw, umiejętności przywódcze, komunikację za pomocą środków elektronicznych, etykę, cyberbezpieczeństwo i odporność. Kadra kierownicza sektorze wymiaru sprawiedliwości musi także wykształcić umiejętności zarządzania zmianami, aby skutecznie dostosowywać się do postępu technologicznego, wdrażać nowe praktyki oraz przeprowadzić transformacji cyfrowej zarówno w ramach administracji sądowej, jak i we współpracy z wszystkimi zainteresowanymi stronami działającymi na polu wymiaru sprawiedliwości. Umiejętności te są niezbędne do zapewnienia płynnego przejścia na nowe systemy i technologie cyfrowe.

Główne cele i działania przewidziane w niniejszej europejskiej strategii szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości są w pełni zgodne ze szczególnymi środkami²³ zawartymi w planie wdrażania komunikatu Komisji Europejskiej w sprawie usprawnienia europejskiej przestrzeni administracyjnej (ComPact).

Działanie 1: Udostępnienie szkoleń wszystkim przedstawicielom zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości w celu rozwijania ich kompetencji w zakresie technologii informacyjnej i sztucznej inteligencji, przy zapewnieniu, by szkolenia te były dostosowane do konkretnych ról i obowiązków tych osób.

Działanie 2: Zapewnienie specjalnych, odpowiednich modułów szkoleniowych w związku z wszystkimi aktami normatywnymi UE w dziedzinie współpracy sądowej i wzajemnego

²¹ [Wytyczne CEPEJ dotyczące elektronicznego składania wniosków sądowych i cyfryzacji sądów](#), CEPEJ(2021)15, [Wytyczne CEPEJ dotyczące publikowania orzeczeń sądowych służącego propagowaniu wiedzy prawnej](#), CEPEJ(2024)9.

²² [Portal Interoperacyjna Europa – Akademia Interoperacyjnej Europy](#) oraz [Akademia Interoperacyjnej Europy w portalu EU Academy](#).

²³ Priorytet nadano m.in.: gromadzeniu i mapowaniu istniejących szkoleń, opracowywaniu paszportów kompetencji podstawowych i ram kompetencji w zakresie innowacyjnych umiejętności (cyfrowych, ekologicznych, innowacyjnych itp.), gromadzeniu i wymianie dobrych praktyk w zakresie GovTech i wykorzystania AI, wymianie standardów określania modeli danych w celu zapewnienia zgodności z dyrektywą w sprawie otwartych danych oraz wymianie dobrych praktyk w zakresie norm etycznych dotyczących AI.

uznawania, które obejmują komponent cyfrowy. Ponadto zapewnienie i udostępnienie odpowiednich szkoleń wszystkim użytkownikom cyfrowych narzędzi i infrastruktury oddanych do użytku przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości.

Działanie 3: W odniesieniu do każdego aktu normatywnego dotyczącego współpracy sądowej wchodzącego w zakres rozporządzenia w sprawie cyfryzacji zapewnienie modułu szkoleniowego – dostępnego we wszystkich językach UE – dotyczącego korzystania z narzędzi cyfrowych ustanowionych w tym rozporządzeniu.

Działanie 4: Zachęcanie europejskich sieci zrzeszających przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości do systematycznego określania, dokumentowania i propagowania przykładów udanych przedsięwzięć oraz wniosków z wdrażania cyfrowych narzędzi i infrastruktury w sektorze wymiaru sprawiedliwości.

Działanie 5: Stopniowe wprowadzenie ram certyfikacji umiejętności cyfrowych przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości, odzwierciedlających konkretne potrzeby i charakterystykę poszczególnych zawodów.

2.2. Prawo materialne w kontekście gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego oraz narzędzi współpracy transgranicznej

Transformacja cyfrowa doprowadziła do przyjęcia nowych przepisów regulujących wykorzystanie nowych technologii w wielu dziedzinach gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego (i będzie nadal prowadzić do przyjmowania takich przepisów). Wymusiła również (i będzie wymuszać) zmiany w obowiązujących przepisach mające na celu sprostanie nowym wyzwaniom technologicznym. Nieodżowne jest zatem, aby przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości znali oraz stosowali przepisy prawa materialnego ustanowione w celu wyjścia naprzeciw potrzebom gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego, np. akt w sprawie sztucznej inteligencji²⁴, akt w sprawie danych²⁵, akt w sprawie Interoperacyjnej Europy²⁶, akt o rynkach cyfrowych²⁷, akt o usługach cyfrowych²⁸, dyrektywę w sprawie treści cyfrowych²⁹, dyrektywę w sprawie sprzedaży towarów³⁰, dyrektywę w sprawie odpowiedzialności za produkty³¹ i rozporządzenie w sprawie przeciwdziałania rozpowszechnianiu w internecie treści o charakterze terrorystycznym³². Przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości muszą również rozumieć przepisy UE dotyczące ochrony danych, które mają znaczenie w kontekście cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości, np. ogólne rozporządzenie

²⁴ Rozporządzenie (UE) 2024/1689 w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji.

²⁵ Rozporządzenie (UE) 2023/2854 w sprawie zharmonizowanych przepisów dotyczących sprawiedliwego dostępu do danych i ich wykorzystywania.

²⁶ Rozporządzenie (UE) 2024/903 w sprawie ustanowienia środków na rzecz wysokiego poziomu interoperacyjności sektora publicznego na terytorium Unii.

²⁷ Rozporządzenie (UE) 2022/1925 w sprawie kontestowalnych i uczciwych rynków w sektorze cyfrowym.

²⁸ Rozporządzenie (UE) 2022/2065 w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych.

²⁹ Dyrektywa (UE) 2019/770 w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych i usług cyfrowych.

³⁰ Dyrektywa (UE) 2019/771 w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów.

³¹ Dyrektywa (UE) 2024/2853 w sprawie odpowiedzialności za produkty wadliwe i uchylenia dyrektywy Rady 85/374/EWG.

³² Rozporządzenie (UE) 2021/784 w sprawie przeciwdziałania rozpowszechnianiu w internecie treści o charakterze terrorystycznym.

o ochronie danych³³, dyrektywę o ochronie danych w sprawach karnych³⁴ oraz rozporządzenie UE o ochronie danych³⁵, oraz przejść praktyczne szkolenie w tym zakresie. Ponadto potrzebują również znajomości przepisów dotyczących dostępności cyfrowej, takich jak europejski akt w sprawie dostępności³⁶. Kompleksowe transgraniczne transakcje cyfrowe, stosowanie podejścia cyfrowego w instytucjonalnych ramach prawnych stanowiących część proponowanego 28. systemu prawnego, podejmowanie decyzji i przetwarzanie danych osobowych w oparciu o algorytmy to tylko kilka przykładów obszarów potencjalnych sporów, zaś obowiązujące regulacje – w których znajomości szkolili się pierwotnie przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości – mogą nie być przystosowane do ich rozstrzygania. W związku z tym, ilekroć pojawiają się nowe lub zmienione przepisy, a także powiązane orzecznictwo TSUE, nieodzowne jest ciągle podnoszenie kwalifikacji przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości w celu zapewnienia, aby decyzje podejmowano zgodnie z nowymi przepisami prawa oraz prawidłowo i skutecznie egzekwowano.

Przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości muszą również mieć dogłębną wiedzę w zakresie prawa procesowego oraz współpracy transgranicznej, którą umożliwiają cyfrowe środowiska wymiaru sprawiedliwości. Rozporządzenia w sprawie przeprowadzania dowodów³⁷ i doręczania dokumentów³⁸ wymagają od organów sądowych komunikacji elektronicznej począwszy od 1 maja 2025 r., z wykorzystaniem zdecentralizowanych systemów informatycznych ustanowionych na mocy tych aktów. Ważne jest zatem, aby przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości, oprócz biegłości w zakresie ram prawnych ustanowionych na mocy tych dwóch rozporządzeń, byli również dobrze przeszkoleni w zakresie korzystania ze zdecentralizowanych systemów informatycznych.

Rozporządzeniem (UE) 2023/2844 dokonano istotnej modernizacji cyfrowej istniejących kanałów komunikacji w obszarze transgranicznej współpracy sądowej. Aby móc skutecznie wykonywać swoje zadania, przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości będą musieli w pełni biegle korzystać ze zdecentralizowanego systemu informatycznego i europejskiego elektronicznego punktu dostępu ustanowionego na mocy tego rozporządzenia. Na przykład adwokat, który chce wytoczyć powództwo w sprawie drobnego roszczenia zgodnie z europejskim postępowaniem w sprawie drobnych roszczeń, powinien – oprócz znajomości poszczególnych etapów postępowania przewidzianych w rozporządzeniu w sprawie drobnych roszczeń – mieć możliwość skorzystania z europejskiego elektronicznego punktu dostępu w celu przesłania pozwu do właściwego sądu w innym państwie członkowskim. Z kolei sędzia w państwie członkowskim,

³³ Rozporządzenie (UE) 2016/679 w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).

³⁴ Dyrektywa (UE) 2016/680 w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW.

³⁵ Rozporządzenie (UE) 2018/1725 w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE.

³⁶ Dyrektywa (UE) 2019/882 w sprawie wymogów dostępności produktów i usług, a także dyrektywa (UE) 2016/2102 w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego.

³⁷ Rozporządzenie (UE) 2020/1783 w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (przeprowadzanie dowodów).

³⁸ Rozporządzenie (UE) 2020/1784 dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych.

w którym toczy się postępowanie sądowe, będzie musiał skorzystać ze zdecentralizowanego systemu informatycznego w celu rozpatrzenia otrzymanego powództwa i przesłania odpowiedzi sądu powodowi. Podobnie prokurator wydający europejski nakaz aresztowania musi dobrze wiedzieć, kiedy przekazać go za pośrednictwem Systemu Informacyjnego Schengen oraz kiedy i w jaki sposób korzystać ze zdecentralizowanego systemu informatycznego ustanowionego na mocy rozporządzenia (UE) 2023/2844.

Takie samo szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości jest również potrzebne w przypadku platformy współpracy wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych³⁹ i zdecentralizowanych systemów informatycznych ustanowionych w drodze zmiany rozporządzenia (UE) 2023/2131 w odniesieniu do cyfrowej wymiany informacji w sprawach związanych z terroryzmem⁴⁰, rozporządzenia w sprawie elektronicznego materiału dowodowego⁴¹ oraz rozporządzenia w sprawie przekazywania postępowań w sprawach karnych⁴².

Szerzej rzecz ujmując przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości powinni wiedzieć, jak korzystać z narzędzi cyfrowych, w szczególności narzędzi AI, i w pełni znać ich ograniczenia oraz przepisy regulujące ich stosowanie, a także ryzyko związane z takimi narzędziami. Przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości powinni na przykład wiedzieć, jak należy prawidłowo korzystać z systemu AI przetwarzającego mowę na tekst w celu transkrypcji nagrań dźwiękowych z postępowań sądowych i rozpraw, które następnie stają się częścią akt sprawy, lub jak uzyskać od dostawców usług dostęp do danych potrzebnych do prowadzenia postępowań przygotowawczych.

Działanie 6: Zapewnienie, aby krajowe programy kształcenia i oferty doskonalenia zawodowego dla przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości obejmowały:

- przepisy prawa materialnego istotne dla gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego, w tym dotyczące ochrony praw osób fizycznych i przedsiębiorstw w przestrzeni cyfrowej,
- unijną transgraniczną współpracę sądową oraz instrumenty wzajemnego uznawania w sprawach cywilnych, handlowych i karnych, ze szczególnym uwzględnieniem cyfryzacji.

Działanie 7: Zachęcanie europejskich sieci zrzeszających przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości do regularnego określania, dokumentowania i propagowania wymiany najlepszych praktyk przekazywanych w ramach takich szkoleń.

2.3. Zwiększanie świadomości

Cyfryzacja krajowych systemów wymiaru sprawiedliwości oraz współpraca transgraniczna w sprawach cywilnych i karnych przyspieszają, a rozwój nowych technologii, które mogą być wykorzystywane w wymiarze sprawiedliwości, postępuje jeszcze szybciej. Przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości muszą zatem być świadomi tego, jak nowe

³⁹ Rozporządzenie (UE) 2023/969 ustanawiające platformę współpracy mającą na celu wspieranie funkcjonowania wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych.

⁴⁰ Rozporządzenie (UE) 2023/2131 w sprawie zmiany rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1727 oraz decyzji Rady 2005/671/WSiSW w odniesieniu do cyfrowej wymiany informacji w sprawach związanych z terroryzmem.

⁴¹ Rozporządzenie (UE) 2023/1543 w sprawie europejskich nakazów wydania i europejskich nakazów zabezpieczenia dowodów elektronicznych w postępowaniu karnym oraz w postępowaniu karnym wykonawczym w związku z wykonaniem kar pozbawienia wolności.

⁴² Rozporządzenie (UE) 2024/3011 w sprawie przekazywania postępowań w sprawach karnych.

technologie mogą uprościć ich pracę i zwiększyć wydajność. Powinni również zrozumieć, że wszyscy przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości potrzebują solidnych umiejętności cyfrowych, aby biegle poruszać się w cyfrowym środowisku pracy.

Przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości muszą również być świadomi możliwego wpływu nowoczesnych technologii, w tym AI, na prawa podstawowe⁴³ i wartości. W ramach szkoleń powinno się zatem podkreślać związek między AI a niezależnością sądów.

Technologia w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości ma na celu wspieranie, a nie zastępowanie osądu ludzkiego i odpowiedzialności zawodowej. Celem zastosowania technologii jest uwolnienie zasobów przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości, tak aby mogli oni skupić się na swoich podstawowych zadaniach. To zrównoważone podejście ma zasadnicze znaczenie nie tylko dla utrzymania motywacji zawodowej, ale również dla ochrony zaufania publicznego. Ponadto musi być również przedmiotem szkoleń dla kadry kierowniczej, która wprowadza zmiany w administracji sądowej.

Szkolenia powinny także przygotowywać przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości do odgrywania aktywnej roli w projektowaniu, opracowywaniu i wdrażaniu produktów i usług cyfrowych związanych z ich pracą. Procesy transformacji cyfrowej powinny być opracowywane *z udziałem* przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości i *dla nich*, tak aby były rzeczywiście przydatne w ich codziennych zadaniach⁴⁴.

Działanie 8: Udostępnienie wszystkim przedstawicielom zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości specjalnych szkoleń poświęconych znaczeniu, użyteczności i wpływowi cyfryzacji, zwłaszcza w związku z wykorzystaniem AI, w odniesieniu do ról i obowiązków przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości.

Działanie 9: Szkolenie kadry kierowniczej w sektorze wymiaru sprawiedliwości, aby aktywnie promować transformację cyfrową i opracowywać włączające procesy transformacji.

Działanie 10: Włączenie do każdego programu kształcenia przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości modułu dotyczącego powiązanych aspektów cyfryzacji.

Działanie 11: Ułatwianie transgranicznej wymiany zawodowej w celu budowania świadomości cyfrowej.

2.4. Inne cele szkoleniowe

2.4.1. Prawa podstawowe i praworządność

Szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości w zakresie praw podstawowych jest istotne w kontekście budowania systemów wymiaru sprawiedliwości, w których respektuje się podstawowe wartości UE, takie jak praworządność, demokracja i równość. Takie systemy wymiaru sprawiedliwości cieszą się zaufaniem, które z kolei napędza wzrost gospodarczy.

⁴³ Zob. wnioski z badania przeprowadzonego przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) na temat cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości i jego wpływu na prawa podstawowe w sprawozdaniu [„Digitalising justice: a fundamental rights approach”](#) [Cyfryzacja wymiaru sprawiedliwości w kontekście praw podstawowych].

⁴⁴ Konkluzje Komisji Europejskiej i polskiej prezydencji w oficjalnej kronice z posiedzenia ekspertów w Warszawie w ramach polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej – Nowe wyzwania związane z rozwojem AI oraz e-komunikacją w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości (19–20 maja 2025 r.), s. 19, 21.

W związku z tym poszanowanie praworządności oraz dobrze funkcjonujące systemy wymiaru sprawiedliwości wspierają przedsiębiorczość i inwestycje.

Niezawisli sędziowie i inni przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości odgrywają kluczową rolę we wdrażaniu Karty praw podstawowych Unii Europejskiej⁴⁵ i aktów prawa wtórnego UE, przekładając je na rzeczywistość dla społeczeństwa. W swojej strategii na rzecz wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych⁴⁶ Komisja zobowiązała się nadać priorytet możliwościom odbycia szkoleń poświęconych stosowaniu Karty, jej zakresowi, treści i powiązanemu orzecznictwu, a także jej korelacji z europejską konwencją praw człowieka. Szkolenia w zakresie praw podstawowych powinny również obejmować dorobek prawny UE w konkretnych obszarach, takich jak ochrona sygnalistów⁴⁷, ochrona przed nawoływaniem do nienawiści lub przestępstwami z nienawiści⁴⁸ oraz wymiar sprawiedliwości przyjazny dziecku. Dodatkowe priorytety szkoleniowe określono w strategii UE na rzecz praw dziecka, w której wzywa się do edukacji poświęconej podstawowym zasadom, takim jak dobro dziecka, jego prawo do bycia wysłuchanym oraz potrzeba stosowania procedur dostępu i procedur ochronnych, które są dostosowane do wieku. Potrzebne są również szkolenia służące zapewnieniu stosowania przepisów dotyczących niedyskryminacji, w tym w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami. W szerszym ujęciu równość płci należy włączyć nie tylko do treści szkoleń dla przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości, ale także uwzględnić w organizacji tych szkoleń, w tym przy wyborze uczestników, angażowaniu ekspertów i gromadzeniu danych.

Działanie 12: Promowanie krajowych programów kształcenia i ofert doskonalenia zawodowego dla przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości w celu uwzględnienia:

- dorobku prawnego UE w zakresie praworządności,
- dorobku prawnego UE w zakresie praw podstawowych i niedyskryminacji, w tym stosowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, praw procesowych i istniejących mechanizmów dochodzenia roszczeń.

2.4.2. Stałe unijne dziedziny szkolenia

Dzięki szkoleniu przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości zdobywają wiedzę specjalistyczną, która pozwala im systematycznie stosować prawo UE w codziennej praktyce i zapewniać jego pierwszeństwo oraz, w stosownych przypadkach, bezpośredni skutek. Oznacza to, że prawa i obowiązki zapisane w prawie UE są zawsze przestrzegane w postępowaniach krajowych. Aby utrzymać integralność i skuteczność porządku prawnego UE, przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości muszą na bieżąco aktualizować swoją wiedzę na temat prawodawstwa UE i odpowiedniego orzecznictwa TSUE. Wymaga to szkoleń, bez których nowe instrumenty prawne i orzecznictwo nie mogą przynieść zamierzonych skutków. Dotyczy to w szczególności instrumentów UE regulujących transgraniczną współpracę sądową oraz zasady wzajemnego uznawania. Szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości stanowi fundament pod budowę silniejszej i spójniejszej europejskiej przestrzeni sprawiedliwości, która chroni praworządność i prawa obywateli.

⁴⁵ Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz.U. C 326 z 26.10.2012).

⁴⁶ COM(2020) 711, komunikat Komisji „Strategia na rzecz wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w UE”, s. 15–16.

⁴⁷ Dyrektywa (UE) 2019/1937 w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii.

⁴⁸ Decyzja ramowa Rady 2008/913/WSiSW w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnokarnych.

Współpraca sądowa może być skuteczna tylko wtedy, gdy państwa członkowskie uznają decyzje podjęte przez właściwe organy innych państw członkowskich za równoważne z ich własnymi, co oznacza nie tylko zaufanie do trafności regulacji prawnych innych państw członkowskich, ale także zaufanie do prawidłowego stosowania tych przepisów. W szkoleniach trzeba zatem uwzględnić pojawiające się potrzeby i praktyczne wyzwania związane ze stosowaniem unijnych instrumentów współpracy sądowej i wzajemnego uznawania w dziedzinie prawa cywilnego, handlowego i karnego, kładąc szczególny nacisk na cyfryzację, aby zapewnić nowoczesny i skuteczny transgraniczny wymiar sprawiedliwości.

W dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych istnieje już ponad 20 instrumentów. Ich prawidłowe stosowanie zależy od przeszkolenia przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości w zakresie takich instrumentów jak Bruksela I bis, Bruksela II ter, rozporządzenie w sprawie doręczania dokumentów i rozporządzenie w sprawie dziedziczenia lub dyrektywa w sprawie przeciwdziałania SLAPP⁴⁹. Razem instrumenty te stanowią część dorobku prawnego UE, który ma dość techniczny charakter i często jest niewystarczająco dobrze rozumiany, pomimo jego rosnącego znaczenia za sprawą zwiększonego transgranicznego przepływu osób i handlu.

W odniesieniu do transgranicznej współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych ważne jest, aby przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości odbywali odpowiednie szkolenia w celu zapewnienia prawidłowego stosowania licznych obowiązujących instrumentów UE. Większość z tych instrumentów opiera się na zasadzie wzajemnego uznawania, w tym nowe instrumenty, takie jak przepisy dotyczące elektronicznego materiału dowodowego, nowe rozporządzenie w sprawie przekazywania postępowań oraz inne stosowne akty prawne, takie jak niedawna dyrektywa w sprawie odzyskiwania i konfiskaty mienia⁵⁰. Aby móc skutecznie zwalczać przestępczość transgraniczną, przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości muszą także rozumieć, w jaki sposób przestępstwa są zharmonizowane, a ich sprawcy karani w całej UE, a w szczególności rozumieć niedawno przyjęte dyrektywy w sprawie naruszania unijnych środków ograniczających⁵¹ oraz w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne⁵², a także dyrektywę w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego

⁴⁹ Rozporządzenie (UE) nr 1215/2012 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (przekształcenie); rozporządzenie Rady (UE) 2019/1111 w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (wersja przekształcona); rozporządzenie (UE) 2020/1784 dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych („doręczanie dokumentów”) (wersja przekształcona); rozporządzenie (UE) nr 650/2012 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego; dyrektywa (UE) 2024/1069 w sprawie ochrony osób, które angażują się w debatę publiczną, przed oczywistie bezzasadnymi roszczeniami lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej”) wraz z horyzontalnym zaleceniem w sprawie przeciwdziałania SLAPP, C(2022) 2428 final z 27.4.2022.

⁵⁰ Art. 26 zdanie drugie dyrektywy (UE) 2024/1260 (przepis dotyczący szkolenia): „Bez uszczerbku dla niezależności sądownictwa oraz różnic w organizacji wymiaru sprawiedliwości w całej Unii państwa członkowskie zapewniają, aby personel biorący udział w identyfikacji, śledzeniu oraz odzyskiwaniu i konfiskacie mienia mógł korzystać ze specjalistycznych szkoleń i wymiany najlepszych praktyk”.

⁵¹ Dyrektywa (UE) 2024/1226 w sprawie określenia przestępstw związanych z naruszeniem unijnych środków ograniczających i sankcji za takie naruszenia.

⁵² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1203 w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne i zastępująca dyrektywy 2008/99/WE i 2009/123/WE.

nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii⁵³ oraz dyrektywę w sprawie zwalczania prania pieniędzy za pomocą środków prawnych⁵⁴. Co ważne, w dyrektywie w sprawie zwalczania handlu ludźmi zmienionej w 2024 r.⁵⁵ zobowiązano państwa członkowskie do promowania lub oferowania specjalistycznych szkoleń dla pracowników sądów na temat przestępstw związanych z handlem ludźmi.

Przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości powinni również znać odpowiednie organy i agencje UE upoważnione do wspierania współpracy sądowej, z którymi organy krajowe muszą współpracować w celu zapewnienia szybkiej i skoordynowanej reakcji na zagrożenia stwarzane przez przestępczość transgraniczną. Należy zatem również zapewnić szkolenia w zakresie zadań i uprawnień Prokuratury Europejskiej (EPPO), Eurojustu oraz powiązanych obowiązków organów krajowych w zakresie współpracy z nimi.

W Strategii UE w zakresie praw ofiar (2020–2025) podkreślono, że niezbędne są szkolenia na temat praw ofiar, które to szkolenia powinny skutecznie docierać do wszystkich właściwych podmiotów mających kontakt z ofiarami, takich jak organy sądowe. Kolejnym obszarem, w którym szkolenia są przydatne, jest jednolity rynek, mający kluczowe znaczenie dla konkurencyjności UE. Jednolity rynek może się rozwijać tylko wtedy, gdy dotyczące go przepisy, w szczególności w dziedzinie swobodnego przepływu, będą prawidłowo egzekwowane, w związku z czym kluczowe jest ich właściwe zrozumienie przez przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości. Cele unijnej polityki ochrony środowiska oraz właściwe stosowanie unijnego prawa ochrony środowiska można osiągnąć tylko wtedy, gdy przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości pełniący odpowiednie funkcje odbędą specjalistyczne szkolenie.

Ponadto członkowie wymiaru sprawiedliwości skorzystaliby także na szkoleniach w zakresie rozpoznawania powództw przedstawicielskich⁵⁶, jak określono w dyrektywie w sprawie powództw przedstawicielskich oraz na podstawie zmienionej dyrektywy w sprawie alternatywnych metod rozstrzygania sporów.

Wyżej wymienione tematy szkoleniowe zostały uwzględnione w poprzednich europejskich strategiach szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości, a UE udzieliła znacznego wsparcia na opracowanie poświęconych im szkoleń. Ponieważ obszary te pozostają aktualne, oczekuje się, że organizatorzy szkoleń dla przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości nadal będą je uwzględniać w swojej działalności. Wsparcie UE będzie nadal oferowane, z zastrzeżeniem dostępności środków finansowych.

Działanie 13: Zapewnienie, by krajowe programy kształcenia i oferty doskonalenia zawodowego dla przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości obejmowały:

- stosowanie prawa UE w codziennej praktyce,
- nowe i zmienione przepisy UE oraz odpowiednie orzecznictwo TSUE,

⁵³ Dyrektywa (UE) 2017/1371 w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii.

⁵⁴ Dyrektywa (UE) 2018/1673 w sprawie zwalczania prania pieniędzy za pomocą środków prawnych.

⁵⁵ Art. 18b dyrektywy 2011/36/UE w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zmienionej dyrektywą (UE) 2024/1712.

⁵⁶ Dyrektywa (UE) 2020/1828 w sprawie powództw przedstawicielskich wytaczanych w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów i uchylająca dyrektywę 2009/22/WE.

- transgraniczną współpracę sądową w sprawach cywilnych i karnych, w tym odpowiednie organy i agencje UE z mandatem do wspierania współpracy sądowej,
- dorobek prawny UE w dziedzinie praw i gwarancji procesowych dla podejrzanych, oskarżonych i osób, których dotyczy wnioski o europejski nakaz aresztowania, a także ofiar przestępstw,
- dorobek prawny UE w zakresie jednolitego rynku, w szczególności dotyczący swobodnego przepływu.

2.4.3. Rozszerzenie

Aby spełnić kryteria członkostwa w UE, kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące muszą wdrożyć szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości w celu stworzenia niezależnego sądownictwa wolnego od korupcji oraz skutecznych, opartych na wiedzy cyfrowych systemów wymiaru sprawiedliwości. Kluczowe znaczenie mają również szkolenia w zakresie warsztatu sędziego⁵⁷, umiejętności cyfrowych i prawa europejskiego, ze szczególnym uwzględnieniem praworządności i praw podstawowych oraz ich stosowania w codziennej praktyce. Celem unijnego wsparcia powinno być sprostanie wyzwaniom w oparciu o rzetelną ocenę potrzeb szkoleniowych oraz podejście ukierunkowane na rozwiązywanie konkretnych problemów. Ponadto szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości musi odgrywać ważną rolę w procesie odbudowy i rekonstrukcji Ukrainy.

Działanie 14: Zapewnienie, by szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości w krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących obejmowało:

- dorobek prawny UE ze szczególnym uwzględnieniem praworządności i praw podstawowych,
- warsztat sędziego.

3. Realizacja celów i działań

3.1. Grupy docelowe i zainteresowane strony

Niniejsza strategia szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości jest skierowana do sędziów i innych pracowników wymiaru sprawiedliwości: sędziów, prokuratorów, pracowników sądów i prokuratury oraz innych przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości (adwokatów prowadzących prywatną praktykę, notariuszy, komorników, syndyków, mediatorów, pracowników więziennictwa i kuratorów oraz tłumaczy sądowych ustnych i pisemnych). W strategii uwzględniono potrzeby w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów rozpowszechniających informacje i pracowników sądów⁵⁸ jako operatorów narzędzi cyfrowych. Ponieważ potrzeby szkoleniowe różnią się w zależności od grup zawodowych i państw członkowskich (lub krajów kandydujących), ważne jest, aby w szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości były zaangażowane sieci i organizacje zawodowe – wraz z organizatorami szkoleń zawodowych – ponieważ najlepiej znają one sytuację

⁵⁷ Warsztat sędziego oznacza zestaw umiejętności i postaw, jakimi powinien wykazywać się pracownik wymiaru sprawiedliwości.

⁵⁸ Zdefiniowani w [badaniu KE na temat potrzeb szkoleniowych pracowników sądów w zakresie prawa unijnego w UE](#) jako „personel pomocniczy sądów i trybunałów oraz prokuratur, niezależnie od ich wykształcenia i statusu prawnego”.

i różne potrzeby szkoleniowe reprezentowanych przez siebie kategorii przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości.

Należy położyć nacisk na eliminowanie różnic i luk w szkoleniu z zakresu prawa UE między państwami członkowskimi, grupami zawodowymi i regionami geograficznymi. Włączając kraje kandydujące do odpowiednich działań szkoleniowych oraz sieci należy również wziąć pod uwagę różnice między nimi, w tym różnice w stopniu cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości.

Europejska Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości (EJTN) odgrywa ważną rolę jako platforma koordynująca krajowe i transgraniczne szkolenia dla sędziów i pracowników wymiaru sprawiedliwości.

Europejscy organizatorzy szkoleń, tacy jak Akademia Prawa Europejskiego, Europejski Instytut Administracji Publicznej, a także EJTN, Europejska Fundacja Prawników (ELF) oraz inne organizacje zainteresowanych stron i beneficjenci funduszy UE powinni organizować szkolenia transgraniczne w celu propagowania szerszej perspektywy europejskiej wśród uczestników oraz ułatwienia współpracy transgranicznej, wymiany zawodowej i tworzenia sieci kontaktów między pracownikami wymiaru sprawiedliwości. EJTN dobrze nadaje się do tego, by wzmacniać wzajemne zaufanie, propagować wspólną europejską kulturę sądową oraz zapewniać spójne stosowanie prawa UE przez sędziów i pracowników wymiaru sprawiedliwości we wszystkich państwach członkowskich. Działania te mogą uzupełnić i rozwijać organizatorzy szkoleń na szczeblu krajowym.

Organizatorzy szkoleń na szczeblu UE powinni być siłą napędową innowacyjnych podejść szkoleniowych i pilotażowych nowych metod szkoleniowych. Ponadto powinni opracowywać gotowe do użycia lub dające się dostosować materiały szkoleniowe przetłumaczone na wszystkie języki UE, obejmujące priorytetowe tematy szkoleń UE, oraz udostępniać je na potrzeby szkoleń krajowych. Materiały należy projektować w taki sposób, aby uwzględniały konkretne konteksty krajowe, ramy prawne i okoliczności praktyczne, a także dostosowywać je lub zapewniać możliwość ich dostosowania do potrzeb różnych kategorii przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości.

Europejska sieć sądowa w sprawach karnych oraz europejska sieć sądowa w sprawach cywilnych i handlowych wnoszą wkład w szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości w dziedzinie współpracy transgranicznej, zapewniając zasoby i wiedzę fachową, wspierając wzajemne uczenie się, ułatwiając dostęp do praktycznych informacji oraz współpracując z organizatorami szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości.

3.2. Wykorzystanie możliwości finansowania

Zgodnie z art. 11 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2023/2844 państwa członkowskie są zobowiązane do przeznaczenia części swojego budżetu na szkolenia w celu zapewnienia przeszkolenia przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości i właściwych organów w zakresie wydajnego korzystania ze zdecentralizowanego systemu informatycznego ustanowionego na mocy tego rozporządzenia oraz odpowiedniego korzystania z wideokonferencji. Ponadto, wykorzystując narzędzia AI w wymiarze sprawiedliwości, państwa członkowskie muszą wypełniać swoje obowiązki dotyczące kompetencji w zakresie AI wynikające z art. 4 aktu w sprawie sztucznej inteligencji.

Poprzez cyfryzację wymiaru sprawiedliwości jedna z kluczowych tendencji naszych czasów przekształca obecnie sektor o kluczowym znaczeniu dla funkcjonalnego społeczeństwa. Panuje powszechna zgoda co do tego, że szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości jest kluczowym

elementem⁵⁹ środowiska sprzyjającego udanemu przebiegowi tej transformacji. Szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości pozostaje jednak kompetencją krajową, a podstawę finansowania w tej dziedzinie stanowią krajowe budżety szkoleniowe. Wsparcie finansowe ze strony UE na rzecz szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości nie jest zatem wystarczające, aby samo w sobie pozwoliło osiągnąć znaczący wpływ. W związku z tym należy połączyć wysiłki na szczeblu krajowym i europejskim, aby osiągnąć wspólny cel, jakim jest zapewnienie sukcesu cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości dzięki szkoleniom. Komisja zamierza wykorzystać dostępne środki finansowe do wspierania szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości, zachęcając organy krajowe, instytucje szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości i organizacje zawodowe do prowadzenia działań i realizacji celów niniejszej strategii w zależności od zróżnicowanych potrzeb państw członkowskich. W ten sposób finansowanie UE może wywołać efekt dźwigni w budżetach krajowych.

Program „Sprawiedliwość” odegra kluczową rolę we wdrażaniu niniejszej strategii szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości, gdyż przewiduje się w nim dotacje na działania i dotacje na działalność w celu finansowania transgranicznych projektów szkoleniowych. Komisja poprawi koordynację wewnętrzną, tak aby inne programy UE przyczyniające się do szkolenia przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości⁶⁰ były spójne z priorytetami strategii szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości. Instrumentami finansowania należy lepiej zarządzać i lepiej je skoordynować, aby można było optymalnie wykorzystać dostępne budżety oraz w jak największym stopniu czerpać z istniejących możliwości finansowania. Ponadto cele i działania niniejszej strategii muszą być ściślej skoordynowane i zintegrowane na poziomie strategicznym, tematycznym i operacyjnym. W dziedzinie prawa karnego ściślejsza współpraca z europejską multidyscyplinarną platformą przeciwko zagrożeniom przestępstwami (EMPACT) i Agencją Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL) poprawiłaby spójność dostępnych szkoleń, przy jednoczesnym zapewnieniu ścisłej koordynacji między organami ścigania a organami sądowymi, i potencjalnie przyniosłaby korzyści skali.

Już w ramach bieżących WRF należy lepiej koordynować unijne i krajowe finansowanie szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości, aby zmaksymalizować wpływ tego finansowania. Skuteczne synergie między różnymi unijnymi instrumentami finansowania oraz między unijnymi instrumentami finansowania a budżetami krajowymi są nieodzowne do tego, aby uniknąć powielania działań oraz zapewnić ścisłe dostosowanie treści szkoleniowych do potrzeb w terenie.

⁵⁹ Zob. na przykład s. 6 [strategii Rady w dziedzinie e-sprawiedliwości](#) na lata 2024–2028, w której wskazano, że „[d]ziałania w zakresie budowania zdolności i szkoleń pomogą użytkownikom wykorzystać możliwości, jakie daje transformacja cyfrowa, zapewniając im skuteczne i wysokiej jakości usługi publiczne w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości. Należy zwrócić szczególną uwagę na kształcenie i doskonalenie zawodowe przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości, które będzie wspierało rozwój cyfrowych umiejętności zawodowych zgodnie z europejskimi strategiami szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości” lub konkluzje Rady w sprawie wykorzystania sztucznej inteligencji w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości, w których Rada „zwraca się do Europejskiej Sieci Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości oraz do organów lub podmiotów krajowych odpowiedzialnych za szkolenie w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości, by uwzględniły potrzebę szkolenia i [upodmiotowienia cyfrowego] osób pracujących w wymiarze sprawiedliwości, aby mogły [one] radzić sobie z cyfryzacją systemów wymiaru sprawiedliwości” oraz wzywa do szkoleń dla przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości koncentrujących się na „cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości, w tym na AI”.

⁶⁰ Przykłady takich programów w obecnych WRF: Program na rzecz jednolitego rynku, program LIFE, Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Unijny program zwalczania nadużyć finansowych, program „Obywatele, równość, prawa i wartości”, Europejski Fundusz Społeczny Plus, Instrument Pomocy Przedakcesyjnej III, Instrument Pomocy Technicznej.

W następnych WRF⁶¹, które obejmują lata 2028–2034, Komisja zaproponowała uproszczenie i uelastycznienie budżetu UE, umożliwiając ukierunkowanie finansowania na nowe priorytety i zmieniające się potrzeby. Jednym z głównych celów nowych WRF jest wyeliminowanie fragmentacji, nakładania się, rozbieżności i różnic w zasadach finansowania oraz połączenie różnych narzędzi finansowania w celu lepszej koordynacji i ukierunkowania wydatków. W związku z tym w kolejnych WRF program „Sprawiedliwość” będzie nadal koncentrować się na wspieraniu cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości i powiązanych szkoleń. Komisja uznała, że program „Sprawiedliwość” powinien wspierać cyfryzację wymiaru sprawiedliwości na szczeblu UE⁶², i zaproponowała znaczne zwiększenie jego budżetu, który będzie wspierał szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości w zakresie cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości. Ponadto państwa członkowskie otrzymają wsparcie na cyfryzację krajowych systemów wymiaru sprawiedliwości oraz na powiązane szkolenia w ramach krajowych i regionalnych planów partnerstwa⁶³. Te plany partnerstwa będą oparte na priorytetach europejskich, ale będą również dostosowane do konkretnych potrzeb poszczególnych państw członkowskich i regionów. Państwa członkowskie będą zatem mogły skorzystać z tej możliwości, włączając priorytety strategii szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości do swoich planów krajowych.

Cele strategii szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości będą lepiej realizowane dzięki zwiększeniu przejrzystości oraz ściślejszej współpracy i koordynacji między wszystkimi zainteresowanymi stronami zaangażowanymi w szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości. Komisja zamierza wspierać te wysiłki, zapewniając zachęty dla najsukuteczniejszych krajowych organizatorów szkoleń, aby pomóc innym za pośrednictwem partnerstw regionalnych, oraz promując skoordynowane wykorzystanie instrumentów finansowania w celu uzyskania długofalowej poprawy w całej UE.

Ponadto Komisja podkreślała już, że większe wzajemne dostosowanie unijnych i krajowych priorytetów inwestycyjnych może zmaksymalizować wpływ oraz skuteczność finansowania związanego ze szkoleniem⁶⁴. Oznacza to, że wyniki szkoleń uzyskiwane dzięki krajowym budżetom szkoleniowym można zoptymalizować, jeżeli państwa członkowskie dostosują i skoordynują swoje krajowe cele szkoleniowe z celami i działaniami niniejszej strategii, a jednocześnie dostosują je do potrzeb krajowych. Efekt ten można polepszyć poprzez współpracę państw członkowskich w celu sprostania wspólnym wyzwaniom. Skoordynowane finansowanie krajowe i unijne może stworzyć synergie, które pomogą w stworzeniu środowiska sprzyjającego cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości. Dzięki tym synergiom działania szkoleniowe staną się bardziej zrównoważone i pozwolą pełniej wykorzystać innowacje i zdolności. Model oddolny, uzupełniony koordynacją na szczeblu UE, mógłby umożliwić państwom członkowskim korzystanie zarówno z budżetów krajowych, jak i unijnych.

Europejskie sieci koordynujące swoich członków krajowych będą kluczowe dla osiągnięcia celów i realizacji działań określonych w strategii szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości.

⁶¹ COM(2025) 571, wniosek dotyczący rozporządzenia Rady określającego wieloletnie ramy finansowe na lata 2028–2034.

⁶² COM(2025) 570 final, komunikat Komisji „Dynamiczny budżet UE na miarę priorytetów przyszłości – Wieloletnie ramy finansowe 2028–2034”, s. 18.

⁶³ COM(2025) 565, wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Europejski Fundusz Spójności Gospodarczej, Społecznej i Terytorialnej, Rolnictwa i Obszarów Wiejskich, Rybołówstwa i Polityki Morskiej, Dobrobytu i Bezpieczeństwa na lata 2028–2034, motyw 20 i art. 3 ust. 1 lit. e) ppkt II.

⁶⁴ COM(2025) 570 final, komunikat Komisji „Dynamiczny budżet UE na miarę priorytetów przyszłości – Wieloletnie ramy finansowe 2028–2034”, s. 24.

W szczególności europejskie sieci organizatorów szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości takie jak EJTN lub Rada Izb Adwokackich i Stowarzyszeń Prawniczych Unii Europejskiej (CCBE) za pośrednictwem ELF powinny koordynować wysiłki krajowych instytucji szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości i organizacji zawodowych, tworząc środowisko sprzyjające cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości, oraz zapewnić wyżej wspomniane synergie, wpływ i optymalizację finansowania. Sieci te powinny dążyć do wzajemnego dostosowania inicjatyw szkoleniowych finansowanych ze środków unijnych i krajowych oraz ustanowić zorganizowane kanały komunikacji między instytucjami UE a krajowymi organizatorami szkoleń. Zasada ta musi determinować sposób, w jaki europejskie sieci wspierające szkolenie przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości w państwach członkowskich czynią użytek ze środków finansowych udostępnianych przez Komisję, tak by zasoby te były wykorzystywane efektywnie i zapewniały silny efekt dźwigni we wszystkich państwach członkowskich.

Na szczeblu UE funkcjonuje szereg sieci zawodowych, które również mogą odegrać kluczową rolę w zapewnieniu zorganizowanej i skutecznej komunikacji między instytucjami UE a zainteresowanymi stronami w państwach członkowskich i krajowymi organizatorami szkoleń w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości. Należą do nich Europejska Sieć Rad Sądownictwa, Sieć Prezesów Sądów Najwyższych Unii Europejskiej, Stowarzyszenie Rad Stanu i Naczelnych Sądów Administracyjnych Unii Europejskiej, Sieć Prokuratorów Generalnych lub równoważnych instytucji przy sądach najwyższych, CCBE, Europejskie Stowarzyszenie Adwokatów Karnistów, Rada Notariatów Unii Europejskiej, Europejska Unia Referendarzy Sądowych, Europejska Unia Komorników Sądowych, Europejska Fundacja Komorników Sądowych, Europejska Organizacja Służby Więziennej i Kuratorskiej, Organizacja Europejskich Służb Probacyjnych, a także stowarzyszenia przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości. Sieci te muszą promować szkolenia, które są zgodne z celami i wezwaniami do działania w ramach strategii szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości, oraz wносить wkład w takie szkolenia, wspierać budowanie zdolności krajowych organizatorów szkoleń, dzielić się dobrymi praktykami, ustanawiać normy, łączyć zainteresowane strony i zachęcać państwa członkowskie do współpracy w zakresie programów i projektów szkoleniowych.

Działanie 15: Zapewnienie, aby europejskie sieci organizatorów szkoleń wykorzystywały finansowanie unijne do koordynowania wysiłków swoich członków i osiągnięcia synergii między szkoleniami finansowanymi ze środków UE a szkoleniami finansowanymi ze środków krajowych, z myślą o wspieraniu środowiska sprzyjającego cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości.

3.3. Wsparcie ze strony Komisji

Europejska platforma szkoleniowa Komisji (ETP) zostanie rozbudowana, aby zapewnić prawdziwie kompleksowy zestaw narzędzi szkoleniowych dla pracowników wymiaru sprawiedliwości wraz z uzupełniającymi materiałami szkoleniowymi wysokiej jakości finansowanymi z różnych źródeł, które to materiały będą dobrze rozpowszechniane, skoordynowane i bardzo widoczne. Platforma ta powinna sprzyjać synergii oraz pozwolić uniknąć powielania i nakładania się działań, aby zmaksymalizować wpływ dostępnych zasobów i budżetów. Ponadto ETP będzie zawierać gotowe do użycia materiały, zarówno na potrzeby indywidualnej nauki, jak i dla podmiotów rozpowszechniających informacje. Materiały te będzie można dostosowywać do kontekstu i potrzeb krajowych, by wspierać interoperacyjność krajowych platform szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości.

Tablica wskaźników szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości w ETP pomoże systematycznie monitorować wpływ tej strategii szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości i pokazać, w jaki sposób państwa członkowskie wypełniły swoje zobowiązania prawne⁶⁵ związane ze szkoleniami, stworzyły środowisko sprzyjające cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości i rozpropagowały najlepsze praktyki wynikające z krajowych i europejskich sukcesów. Dane statystyczne na potrzeby zestawu wskaźników szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości będą ograniczone do podstawowych wskaźników oraz będą gromadzone zgodnie z jasnymi standardami umożliwiającymi porównywanie danych z różnych źródeł. Dane będą gromadzone w regularnych odstępach czasu. Ponadto posłużą one do pomiaru postępów w osiągnięciu celów szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości i realizacji wymaganych działań we wszystkich państwach członkowskich i grupach zawodowych, ze szczególnym naciskiem na transformację cyfrową systemów wymiaru sprawiedliwości i stosowanie prawa UE.

Forum szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości skupiające szerokie grono zainteresowanych stron z dziedziny szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości może posłużyć jako dodatkowy, zorientowany na wyniki środek wspierający realizację strategii szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości, który będzie skupiał się na działaniach informacyjnych i zaangażowaniu zainteresowanych stron. Takie forum mogłoby mieć na celu wyeliminowanie luk szkoleniowych i różnic między państwami członkowskimi, grupami zawodowymi i obszarami geograficznymi.

Ważne jest, aby w europejskim i krajowym szkoleniu kadr wymiaru sprawiedliwości stosowano praktyczne metody szkolenia, aby pomóc przedstawicielom zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości w dostosowaniu się do coraz bardziej scyfryzowanych środowisk pracy i przyswajaniu nowych praktyk. Szkolenia bezpośrednie, czyli prowadzone „na żywo”, mają zasadnicze znaczenie. Powinna im towarzyszyć nauka na odległość przygotowująca do szkolenia bezpośredniego lub je uzupełniająca, co zwiększyłoby skuteczność uczenia się. Dalsze korzyści można by również osiągnąć poprzez intensyfikację wymiany najlepszych praktyk lub organizowanie wymian zawodowych i szkoleń międzybranżowych. Można również lepiej włączyć AI w samo szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości, na przykład aby pomóc przedstawicielom zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości w uczeniu się oraz aby na bieżąco informować ich o zmianach prawnych, generować interaktywne symulacje rzeczywistych sytuacji lub umożliwiać praktykowanie i rozwijanie umiejętności zawodowych. W stosownych przypadkach można wykorzystać inne narzędzia cyfrowe, takie jak rzeczywistość wirtualna, aby uwzględnić różne style uczenia się i potrzeby. Szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości powinno być również dostępne dla praktyków pracujących na odizolowanych lub oddalonych obszarach państw członkowskich. Certyfikacja powinna być kompatybilna w różnych jurysdykcjach, a metody szkoleń powinny również pozwalać unikać nakładania się lub powielania działań. Należy zapewnić zdatność szkoleń w perspektywie długookresowej, umożliwiając regularną aktualizację ich treści.

Obowiązującym standardem oraz warunkiem wstępnym otrzymania wsparcia UE musi się stać najnowocześniejsza metoda oceny szkoleń. Organizatorzy szkoleń powinni stosować metody oceny odpowiednie do rodzaju szkolenia, pozwalające na zmierzenie nie tylko zasięgu działań szkoleniowych, ale także ich długoterminowego wpływu. Należy w tym celu stosować szereg narzędzi, w tym bardziej systematycznie wykorzystywać unijną tablicę wyników wymiaru sprawiedliwości, która służy do monitorowania skuteczności, jakości i niezależność krajowych systemów wymiaru sprawiedliwości. Za oceną muszą iść konkretne działania, na przykład

⁶⁵ Art. 4 aktu w sprawie sztucznej inteligencji i art. 11 rozporządzenia (UE) 2023/2844.

prezentowanie udanych przedsięwzięć lub przeprowadzanie wzajemnych ocen w celu sprawdzenia, w jaki sposób wyniki uczenia się wdrożono i zastosowano w miejscach pracy i organizacjach uczestników. Wszystkie działania związane z oceną muszą być skuteczne i wykorzystywać osiągnięcia naukowe w dziedzinie wdrażania. Należy w nich stosować metody i strategie monitorujące sposób wykorzystania zdobytej wiedzy w praktyce zawodowej, czyli sposób wypełniania luki między wiedzą a działaniem.